

Grga Novak

HEREZA AGOSTINA CAPOGROSSA, »PROTESTANTA«, SPLIĆANINA

Val reformatorskih ideja, koji je iz njemačkih zemalja zapljusnuo i Sloveniju, Međumurje, Hrvatsku i Istru, odrazio se dalje na jug, gde je, stvorivši pojedine neznatne pristalice u Dalmaciji u XVI. stoljeću, podigao krajem XVI. i početkom XVII. stoljeća veliku figuru Rabljanina Markantuna de Dominisa, nadbiskupa splitskog.¹

Naređenja protiv širenja reformatorskih ideja, izdata za cijelu mletačku republiku sredinom XVI. vijeka, bila su proglašena i u Splitu, što je dalo povoda splitskom piscu Juliju Bajamonti (r. 1744, u. 1800), da je iz toga izveo, kao da je već 1568. g. postojala sumnja, da u Splitu ima pristalica protestantizma.^{1a} Ovi dokumenti, međutim, nipošto nisu dovoljni, da se iz samih njih za Split išta izvede, osim jedino to, da je mletačka vlada dostavila i splitskom rektoru ova svoja opća naređenja. Koliko su reformatorske ideje bile u XVI. stoljeću zahvatile Dalmaciju, nije još moguće tačnije ustanoviti. Mi znamo jedino za one pristalice ovih ideja, koji su se jače istaknuli i zbog toga došli pod »Svetu Inkviziciju«. Iz onoga što nalazimo u mletačkom državnom arhivu u odjelenju »Sv. Inkvizicije« (Sant'Uffizio) doznajemo da je pristalica reforme bilo u skoro svim većim mjestima Dalmacije. Na žalost ima u tim spisima jedna velika praznina; mi nalazimo istraga o reformatorskoj herezi od god. 1548. do 1583., a onda opet od 1618. dalje, što znači: ili da su spisi istraga od 1583.—1618. g. iz spomenutog arhiva nestali, ili da u ovo doba nije bilo nijednog procesa, nijednog dakle inkriminiranog slučaja, u kom bi »Sv. Inkvizicija« trebala djelovati, ili opet, da je država koja je nekako u to doba bila u napetim odnosajima s rimskom kurijom, pustila pojedine pristalice reformacije u miru.

Od Dalmatinaca nalazimo optužene kao protestante: Ivana iz Hvara (1584. g.),² Basili Mihovila iz Korčule (1565. g.),³ fra Ivana iz

¹ Ljubić Š., O Markantunu Dominisu, Rabljaninu, Rad JAZU 10, str. 60 ss., 127 ss. Pored ove rasprave v. za Dominisa i Starine II, 1870, str. 1—260.

^{1a} Bajamonti G., Memoria della citta di Spalatro in Dalmazia, rukop. splitskom Arheološkom muzeju, S. VII. 28.

² Archivio di Stato u Veneciji, Santo Uffizio (= ASVSU), Busta 4.

³ ASVSU, B. 20.

Kotora (1564. g.),⁴ Dujma Alberta iz Kotora (1559. g.),⁵ Cizza (Čica) Alberta iz Raba (1558. g.),⁶ Petris Hristofora iz Osora,⁷ Duža Draža, Draža Jakoba i Draža Filipa iz Cresa,⁸ Petris Ivana Jurja iz Cresa (1550. g.),⁹ Nikolić Ivana iz Korčule,¹⁰ Radocca fra Franja iz Cresa,¹¹ Nakolića Ivana iz Korčule,¹² Regola Franju iz Šibenika (1553. g.),¹³ Regola Ivana iz Šibenika (1568. g.),¹⁴ Capuana Alviza iz Šibenika (1580. g.),¹⁵ Nikolu Zattinio iz Krka (1569. g.),¹⁶ Hipolita Craja iz Krka (1567. g.),¹⁷ Nikolu Angarića iz Krka (1559. g.),¹⁸ Teodora Andriana iz Krka (1567. g.),¹⁹ Petra Rabljanina iz Raba (1568. g.),²⁰ Radalas Pravla iz Cresa (1573. g.),²¹ Solemi Petra iz Kotora (1583. g.).²² Osim ovih za koje su označena i mjesta odakle su, ima ih nekoliko za koje je za-bilježeno samo da su Dalmatinci, ali nije označeno i mjesto iz kojega su bili. Takovi su: Vittorino Ivan (1569. g.),²³ Satolici Bonifacije (1558. g.),²⁴ Citutta Nat. Aurel (1562. g.),²⁵ Stenz Mihovil,²⁶ fra Ivan Krst. Rover (1552. g.).²⁷

U XVII. stoljeću nalazimo, osim Markantuna de Dominisa, još dvojicu, protiv kojih je »Sv. Inkvizicija« vodila proces, naime popa Ferti Alberta sa Brača (1619. g.)²⁸ i Capogrossa Agostina iz Splita (1619. g.).²⁹

Mi ćemo u drugoj prilici da se pozabavimo sa gore spomenutim procesima i nastojati da iz njih odredimo prave granice i način prodi-ranja reformatorskih ideja u Dalmaciju. U ovom prilogu govorit ćemo samo o herezi Agostina Capogrossa i procesu »Sv. Inkvizicije« protiv njega.

Sve do svoga odlaska u Englesku, 1616. g., nije se ni Markantun de Dominis jače istaknuo kao pristalica reformatorskih ideja, on je svoje nazore vrlo prikriveno ispoljavao samo u intimnim razgovorima, u

⁴ ASVSU, B. 15.

⁵ ASVSU, B. 15.

⁶ ASVSU, B. 4.

⁷ ASVSU, B. 25.

⁸ ASVSU, B. 41.

⁹ ASVSU, B. 117.

¹⁰ ASVSU, B. 110.

¹¹ ASVSU, B. 11 i 25.

¹² ASVU, B. 11.

¹³ ASVSU, B. 47.

¹⁴ ASVSU, B. 9.

¹⁵ ASVSU, B. 15 i 21.

¹⁶ ASVSU, B. 15.

¹⁷ ASVSU, B. 14.

¹⁸ ASVSU, B. 25.

¹⁹ ASVSU, B. 33.

²⁰ ASVSU, B. 51.

²¹ ASVSU, B. 26.

²² ASVSU, B. 14.

²³ ASVSU, B. 26.

²⁴ ASVSU, B. 14.

²⁵ ASVSU, B. 18.

²⁶ ASVSU, B. 110.

²⁷ ASVSU, B. 10.

²⁸ ASVSU, B. 73.

²⁹ ASVSU, B. 73.

prvom redu sa splitskim trgovcem Ivanom Capogrosso, čija porodica bijaše nedavno primljena među vlastelu, i njegovim mlađim bratom Agostinom. Između njih je bila stvorena i rodbinska veza time što je Dominisov nećak uzeo za ženu jednu sestru braće Capogrosso.

Do odlaska Markantunova puštala je mletačka vlast slobodoumne ljude u Splitu na miru. Ali kad je sada Markantun onako jako istupio protiv Rima, počeo vlada da pazi na »luterane« u Splitu. Međutim, proces »Sv. Inkvizicije« protiv Agostina Capogrossa pokazuje sasvim jasno da Markantun nije u Splitu ni tražio da postigne, ni postigao išta u propagandi reformacije među malim ljudima.

U pismu Generalnom Inkvizitoru u Veneciji od 22. XII. 1618. g. optuživao je kardinal Millini Agostina Capogrossa: 1. da ne vjeruje ni papi, ni nadbiskupima, već samo Markantunu de Dominis, 2. da tvrdi kako Markantun de Dominis zna više nego cijeli Rim, 3. da vjeruje, da slika de Dominisa čini čudesa i da on tu sliku nosi uvijek uza se, 4. da tvrdi da jedanput kad je padala tuča, u onom dijelu kuće u koji bijaše metnuo de Dominisovu sliku, nije ona učinila štete, 5. da Capogrosso čeka jedan sanduk djela de Dominisovih, 6. da govori da ne ide na misu, jer da ga popovi zaglušuju i da mu dosađuju, 7. da to govori javno i čak u vijećima.³⁰ Na osnovu toga pisma započe Sv. Ufficij u Veneciji, 8. I. 1619. g. istragu protiv Agostina Capogrossa.

Prvi svjedok, liječnik Ivan Krstitelj Struggioli iz Venecije, pre-slušan 10. I., iskazao je kako se na povratku iz Erdelja, Ugarske i Bosne zaustavio u Splitu. Tu je bio dva puta na ručku u kući Capogrossa zajedno sa splitskim liječnikom, padovanskim plemićem Jakovom Alessi. Tom prilikom posvadio se Jakov Alessi sa Agostinom zbog bivšeg splitskog nadbiskupa de Dominisa. Agostin je de Dominisa branio, a liječnik ga je napadao. Za vrijeme te prepirke izvadio je Agostin jednu nadbiskupovu sliku, koju uvijek sobom nosi i pokazao je gostima.³¹ »Capogrosso je kazao — iskazivao je dalje Struggioli — da je tu sliku nosio, jer je volio spomenutog nadbiskupa i da je njegov bijeg bio u stvari progon od strane Svete Stolice, zbog njegova ponašanja za vrijeme interdikta... Prvi puta, kad smo bili kod njega na ručku reče, da ono što je nadbiskup učinio, bijaše dobro učinjeno i da je njegovo učenje ispravno, premda ga ne može braniti, jer nije u to upućen i nezna to braniti... On je kazao da ne vjeruje ni papama ni biskupima ni nadbiskupima, nego samo nadbiskupu De Dominisu.«³²

»Spomenuti Capogrosso ne ide nikada na misu... Šta više sadašnji splitski nadbiskup trpi mnogo od ovakovih ljudi, jer, osim spomenutog Capogrossa, ima i drugih, koji žive kao on, ali ih ja ne poznajem. On ima mnogo rođaka, i kazao je da svi rođaci nose sličnu sliku na prsima.«³³

Kad su Struggioli inkvizitori upitali, da li je Capogrosso hvaleći naučanje nadbiskupa De Dominisa kazao, da više zna on sam, nego

³⁰ Contra Augustinum Capogrossum da Spalato q. Jacobi: ASVSU, B. 73.

³¹ ASVSU, B. 4, fol. 2, str. 3.

³² ASVSU, B. 4, fol. 2, str. 4.

³³ ASVSU, B. 4, fol. 3, str. 5.

cijeli Rim, odgovorio je svjedok, da je to Capogrosso stalno govorio. »Mi smo ga upitali, t. j. ja i drugi spomenuti liječnik, zbog čega ne ide na misu, a on nam je odgovorio, da ne ide zbog toga, jer vjeruje malo... Svi (Splićani) kažu, da je heretik, kad vjeruje nadbiskupu, koji je izbačen iz crkve.«³⁴

Drugi svjedok, trgovac svilom, Bartolomej Beni, saslušan 15. I., nije mogao da izjavi ništa znatnije o Capogrosso, a ni da potvrdi tvrdnje Struggiolijeve.³⁵ 22. I. bješe ispitan kao svjedok Mlečanin, trgovac vunom, Ivan de Benedictis (Zuane Benedetti). On izjavi: »Capogrosso je — prilikom spomenutog ručka — izvadio jednu sliku bivšeg nadbiskupa... Čini mi se da je Capogrosso kazao, da je nadbiskup, koji bješe pobegao, svetac.« Na upit inkvizitora, da li Capogrosso ide na misu, odgovori, da kažu, da ne ide skoro nikada, ali da ga je on vidio dvaput.³⁶

Od svih se ovih odijelio svojom izjavom splitski trgovac Poleni, preslušan 14. II. Živuci u Splitu mogao je bolje upoznati Capogrossa, pa je njegova izjava mogla jače djelovati. Poleni je izjavio, kako mu je poznato da je Agostinov brat Ivan imao De Dominisovih knjiga. Kad su ga inkvizitori upitali, da li je čuo od Agostina, da De Dominis zna više nego papa i cio Rim, odgovorio je Poleni: »On je čovjek, koji govori toliko toga i koji odviše brblja... Sjećam se dobro da mi je među ostalim stvarima, govoreći o ispovjedi, rekao da je ludost pripovijedati svoje poslove popovima i fratrима... On je to rekao i samim popovima, a i drugih stvari protiv naše svete vjere, ali ja ih se ne sjećam... Kažu da je on rđav kršćanin i svi ga u onom gradu drže za luterana.«³⁷

Dok iskaz apotekara, Hvaranina Cerića (19. II.), nije dao nikakova rezultata, sadrži iskaz splitskog kanonika Natalisa Arigomiusa (21. III) više interesantnih podataka: »Ja poznam nekog Agostina Capogrossa, koji govori rđavo o papi, tvrdeći da je papa najgori čovjek na svijetu i da papa nema prava da daje jubilarne oproste. Capogrosso je rekao tekstualno ovo: I ako papa šalje privilegije i jubilarne oproste on to smije da radi upravo onako, kako to smijem ja da radim... Ja sam nagovarao nekoliko puta Agostina da se ispovjedi, a on mi je odgovorio, da će se ispovjediti ženi, a ne nama (popovima i fratrима)... Drži se da je rđav kršćanin, jer ne ide nikada na misu ni u crkvu i ljubi (svakog čovjeka) i sve staleže, osim popova i fratara, koje mrzi i govori o njima s visine.«³⁸ I mletački patricij Livije Sanudo izjavi (28. II.), da je čuo kako Agostin hvali De Dominisa i da je izjavio o ispovjedi da je ludost govoriti svoje poslove popovima i fratrима. Kanonik i nadpop splitske katedrale, Stjepan Deodonat, međutim nije

³⁴ ASVSU, B. 4, fol. 3, str. 6.

³⁵ ASVSU, B. 4, fol. 4 i 5.

³⁶ ASVSU, B. 4, fol. 5, 6, str. 9, 10, 11.

³⁷ ASVSU, B. 4, fol. 6, str. 11; fol. 7, str. 13, 14.

³⁸ ASVSU, B. 4, fol. 8, str. 15; fol. 9, str. 16.

mogao da potvrdi konkretne optužbe protiv Agostina (14. III.), već samo opće o njegovoj protivnosti protiv popova i fratara.³⁹

Ovim je bilo dovršeno ispitivanje svjedoka, na osnovu čega zaključio sv. tribunal 11. IV. 1619., da se pozove Agostin Capogrosso da dođe u ured »Sv. Inkvizicije« u Veneciji, da odgovara zbog vjere i da se opravda od hereze (ad respondendum de fide ac se exculpandum ab heresi et heresis suspitione).⁴⁰ Na osnovu Agostinove molbe zbog njegove bolesti, riješi sv. tribunal da mu se odgodi poziv sve do kraja septembra iste godine.⁴¹ Ali, kako mu je u to vrijeme umro brat, imao je Agostin u Veneciji posla da uredi neke porodične prilike, koje su uslijed te smrti nastale i on dođe u Veneciju još 20. VIII. Na njegovu molbu, ostavi mu Sv. Uficij vrijeme, da sredi svoje poslove u gradu, pa dođe u zatvor Sv. Uficija tek 3. X. Iz te tamnice bješe on izveden pred Sv. Uficij, da bude ispitan, tek 29. X.⁴²

U međuvremenu, od 12. do 18. IX., po naređenju Sv. Uficija splitski nadbiskup Sforza-Ponzoni poveo je istragu protiv Agostina Capogrossa i u Splitu.⁴³ Međutim, velika većina svjedoka (Bracacci iz Parme, Ivan Pace, Mihovil Tisičić, Ivan Barić, Jerolim Buoluceus, Pavao Cindro, Nikola Gaudencije, Paula, žena Scipiona Bragacija, Bianka, žena Jakova Alessia, Juraj de Caris, Petar Cipci) iskazala je da ništa ne znaju o Agostinovoj herezi, samo je četvoro splitskih kanonika potvrđivalo pojedine točke podignute optužbe (Petar Gaudencije, Rinaldo Rinaldini, Dioklecijan Cipci, Andrija Regius), dok se fra Franjo Perica direktno suprostavio optužbi o nepohađanju mise i preziranju ispovjedi. Samo što se tiče ispovjedi pokazala je istraga neki novi momenat: Prema iskazu Bracaccija Agostino je govorio: »Ovi bi popovi htjeli, da se je ispovijedim, samo da otpustim svoju ženu (la mia donna), ali se varaju, ako misle, da ću se ja ispovijediti.« Utoliko je interesantnija izjava nadbiskupa Sforze Ponzonija u popratnom pismu (29. IX. 1619. g.) Sv. Uficiju: »Iz procesa ćete vidjeti rdavo raspoloženje ovog čovjeka, tako da ga mogu nazvati kugom ovog grada (peste di questa città) i kolikogod on bude duže od njega udaljen, toliko će veća biti Vaša zasluga za ove duše.«⁴⁴ Ta izjava, izgleda, opravdava Agostinovu molbu Sv. Uficiju da vođenje procesa u Splitu povjeri nekom drugome, a ne nadbiskupu, s kime on bijaše zavađen. Ali je ovaj korak bio kasnije učinjen, jer je bilo u to vrijeme preslušavanje svjedoka u Splitu već završeno.

Izveden pred Sv. Uficij na saslušanje (29. X. in 5. XI.) Agostin je uglavnom poricao opravdanost sviju tačaka protiv njega podignute

³⁹ ASVSU, ibid.

⁴⁰ ASVSU, B. 4, fol. 10, fol. 14.

⁴¹ ASVSU, B. 4, fol. 24; tu je priložena originalna punomoć Calcaneu da zastupa Capogrossa, kao i liječnička svjedočba od 11. V. 1619, potvrđena od nadbiskupa.

⁴² ASVSU, B. 4, fol. 32 i 33.

⁴³ Contra Augustinum Caputgrossu nobilem et mercatorem Spalaten. q. Jacobi — Processus formatus in civitate Spalati de commissione etc. Inquisitoris Venetiarum. ASVSU, B. 4, dodatak fol. 1, 2.

⁴⁴ Ibid.

optužbe, a ukoliko je priznao istinitost iskaza svjedoka, dao je događajima bitno drukčije obrazloženje. Tako je na pr., upitan o nadbiskupovoj slici odgovorio: »Jest, ja sam imao njegovu sliku na papiru. Tu sam sliku predao današnjem nadbiskupu. Ja sam sliku pokazivao onima, koji su me molili, da im tu sliku pokažem, jer su bili znatiželjni da vide kako je bio odjeven.« U pogledu ispovjedi: »Istina je, da se od više vremena zbog raznih obzira ne ispovijedam, tome može da bude već 10 godina a razlozi su: neprijateljstvo, a i to, što držim u kući jednu ženu s kojom imam djece.« »Ovoga se puta sjećam, da sam u razgovoru sa nekim svećenicima, šaleći se, dok su me oni poticali da se ispovijedim, njima odvratio: Što hoćete, da ja ostavim svoju ženu, da mi je onda uzmete vi. To sam rekao u šali, a ne da se rugam ispovjedi.« Kad ga upitaše, je li branio nauku De Dominisa, on reče, da se ne sjeća da je ikada branio njegovu nauku. »Moguće je da sam, eda koga naljutim, a i to rugajući se u razgovorima, rekao koju riječ, ali se pobliže ne sjećam. Sada se upravo sjećam, da sam jedanput u jednom razgovoru. u prisustvu splitskog liječnika, Jakova Alessi, koji je bio pijan i govorio o nadbiskupu De Dominisu, rekao mnogo toga da ga naljutim.« Razgovor za spomenutim ručkom sa splitskim liječnikom prikaza on sasvim u drugom svjetlu. On reče, da je taj liječnik govorio da je njegov pokojni brat njega (Agostina) mrzio i da je bio prijatelj De Dominisa. »Ja se ne sjećam, što sam mu tada rekao, samo znam, da je on nastavio i toliko govorio, da sam se ja naljutio i čak ga potjerao iz kuće.«⁴⁵ Poslije ovog saslušanja dade sud »Sv. Inkvizicije« Agostinu rok od 15 dana da se obrani, na što on uze sebi za advokate Ivana de Rubeis, senatora Ivana Paulusa i Jakoba Pamphilusa. S njihovom pomoću sastavi iscrpljivu obranu, u kojoj ističaše svoje zasluge u dijelenju milostinje, podupiranju bratovština, u širenju katoličke vjere time što je pomagao da se neki Židovi pokrste. On je isticao, kako uvijek, kad je zdrav, ide na misu, govorio je o svojoj prilježnici, koju da ne smije ostaviti zbog djece, o svom odnosu sa De Dominisom, pa o tome, kako su nekoji, koji su protiv njega svjedočili, njegovi lični neprijatelji.⁴⁶ Svjedoci koje je naveo, a koje je preslušavao Sv. Uficij do kraja marta 1620. g., (Lazar Burgoforte, Marko Niger, Petar Tartaglia, Ivan a Cruce, Ivan Čupin, Scipio Bragacius, Matija Urmanus i Stjepan Celsi), potvrdili su neke navode njegove obrane, a uz to i da su bila dva poglavita svjedoka protiv Agostina njegovi lični neprijatelji (splitski kanonik Natalis Arigoni osobito zato, što mu je rekao Capogrosso u lice, da drži jednu prilježnicu i da ju je on natruhlio [ingrauidata], i nagovarao ga da je ostavi i da ne sablažnjuje grad; trgovac Poleni zbog trgovačkih sporova).⁴⁷

Dok je Sv. Uficij ispitivao posljednje svjedoke, koje je Capogrosso u svoju obranu predložio, 8. IV. 1620. g., usred parnice, Agostin Capo-

⁴⁵ ASVSU, B. 4, fol. 33—37.

⁴⁶ Pro D. Augustino Caputgrossu ad defens. ASVSU, B. 4.

⁴⁷ Pro D. Aug. Caputgrossu ad def., l. c., B. 4.

grosso umre. Parnica bješe njegovom smrću prekinuta i Sv. Uficio nije izrekao svoga suda, pa nam nikako nije poznato, što su članovi »Svete Inkvizicije« o svemu tome mislili. Istina se daje naslutiti ponešto iz upita, koje su oni upravljali na svjedoke i samog Capogrossa, koje su stvari oni smatrali kažnjivim, ali ne možemo doznati, da li je tu postojala, po njihovom naziranju, krivica, na osnovi koje bi Agostin Capogrosso trebao biti osuđen.

Nije naša stvar, da ispitujemo, da li se Capogrosso stvarno ogriješio o vjeru nego samo to, da li se iz procesa protiv Capogrossa mogu da izvedu zaključci obzirom na širenje reformacije u Dalmaciji.

Iz procesa Capogrossa vidi se očito da su ga optužili njegovi neprijatelji, u prvom redu sam novi splitski nadbiskup Sforza Ponzoni i svećenici Nadal Arigoni i Stjepan Deodonato. Prema iskazu svjedoka može se sigurno zaključiti, da je Agostin bio sklon reformatorskim idejama, da je tom svom osjećanju dao izraza time što je u ono protiv-reformatorsko doba govorio posprdno o svećenicima i ispovjedi, što je — premda je neko vrijeme bio neprijatelj Markantuna De Dominis — ne samo u velike cijenio Markantuna, nego to svoje poštovanje prema njemu i pred drugima ispoljavao, noseći na prsima njegovu sliku i pokazivajući je. Agostin nije bio otvoreni protestant, on nije ni htio da to bude, ali je protestantski osjećao. Njegovo naziranje o papi, oprostima i ispovjedi potpuno je u duhu reformacije. To što je on kasnije pred sudom sve poricao ne znači ništa, jer se on morao braniti, znajući što bi ga čekalo kad bi priznao. Svjedoci, koje je on predložio, nisu porekli ono glavno, oni su ponajviše istakli njegova spoljašna djela, dijeljenje milostinje, pohađanje mise, svađu sa popovima.

Agostin bijaše brbljav čovjek i lako je istrčavao. U Dalmaciji se nije u to vrijeme niko bojavao progona zbog slobodne misli i govora, jer je Republika, usljed svađe sa papama Klementom VIII. i Pavlom V. to puštala. Tako je i on neoprezno postupio, ne sluteći da bi mogao zbog toga biti pozvan na odgovornost. Ima u iskazu nekih svjedoka izvjesne žučljivosti, ta se opaža i u popratnom pismu nadbiskupa Sforze Ponzonija, ali, uza sve to, jasno se vidi njegovo naziranje, koje je nastalo pod uticajem reformatorskih ideja, u prvom redu pod uticajem De Dominisa. Iz iskaza svjedoka vidi se i to da je u Splitu bilo još takovih koji su stajali pod uticajem De Dominisa. Kao takove spominju svjedoci Agostinove rođake.

Svjedok Petar Poleni iskaza da u Splitu Agostina drže za »luteran«. Petar Poleni bijaše kivan na Agostina, i njegov iskaz ne bi nam mogao biti mjerodavan, kad ne bi mnogi drugi svjedoci suglasno iskazivali riječi Agostinove koje potvrđuju Polenijev navod.

Proces protiv Agostina Capogrossa pokazuje nam: 1. da je Agostin Capogrosso bio po svojim nazorima, koje je često ispoljavao, pristalica reformatorskih ideja; 2. da je osim Agostina bio pristalica tih ideja i u jačoj mjeri nego on, njegov brat Ivan; 3. da je bilo u Splitu mnogo njih, koji su bili ovim idejama taknuti; 4. da je ličnost Markantuna De Dominisa znala i bez široke agitacije da privuče ljude slobodoumnim, reformatorskim idejama.

HERESY OF AGOSTINO CAPOGROSSO, THE »PROTESTANT« OF SPLIT

Résumé

Within limits of judicial inquiries of the Republic of Venice about adherents of reformational ideas and acts of accusation in the Archives of Sant'Uffizio, concerning Dalmatians of the 16th (notes 2—27) and 17th centuries (nn. 28—29), the author describes in some particulars the course of the proceeding in the action at law against Agostino Capogrosso, accused, in the years 1618—1620, as a friend of the former archibishop of Split Marcantonio de Dominis who went over to England and became a Protestant convert. Agostino Capogrosso was charged with disrespect of mass, confession and indulgences as well as of turning into ridicule the pope and priests. The inquiry had been instituted by Cardinal Millini already December 22, 1618, but in consequence of contradictory evidences it drew out until the spring of 1620 when it was stopped, since, meanwhile, Capogrosso died.